

Református egység a Kárpát-medencében

A debreceni Nagytemplomban 2009. május 22-én ellenszavazat és tartózkodás nélkül fogadta el az Alkotmányozó Zsinat a Magyar Református Egyház alkotmányát. A döntéssel a Kárpát-medencei magyar református részegyházak alkotmányjogi egységét mondták ki.

Az alkotmányt a hazai református egyházkerületek, az erdélyi, a királyhágómelléki, délvidéki és kárpátaljai magyar református részegyházak képviselői látták el kézjegyükkel. Az ülésén csatlakozott továbbá az Amerikai Magyar Református Egyház is. A Szlovákiai Református Keresztyén Egyház ugyan nem írta alá az alkotmányt, de képviselői jelen voltak és kinyilvánították együttműködési szándékukat.

Nem szuperegyház

Az egységes Magyar Református Egyház megalakulása nem jelenti azt, hogy új egyház született volna, nem teljes összeolvadásról van tehát szó, a részegyházak ugyanis megőrzik jogi önállóságukat. Olyan közös alkotmány született, melyet – az EU jogrendjét elfogadó uniós tagállamok mintájára – mindegyik egyház beilleszt saját szabályrendszerébe, a közös zsinat pedig csak azokban a kérdésekben dönt, amelyekre saját egyházi testületei felhatalmazták.

Nem egy, a meglévő egyházak fölötti „szuperegyház” létesült, hanem a meglévő egyháztestek állították helyre a korábban már létrehozott, de történelmi okok folytán megszűnt egységet. A hajdani egységes egyházszervezetet ugyanis nem a tagok akarata darabolta szét, hanem a nemzetközi jog keretei között megszületett békeszerződések, nemzetközi egyezmények következtében létrehozott új államszervezetek közötti határvonalak törték szét. Olyan egységek ezek, amelyek egymással történelmi, kulturális, szociológiai és nem utolsósorban hitelvi egységben élve életüket identitásközösségben eklézsiát alkotnak. Az egységes egyház létrehozása ennek az eklézsiának az egyházjogi megjelenítését célozza.

Kiteljesedő közösség

2011 májusában a Szlovákiai Református Keresztyén Egyház zsinata is a Magyar Református Egyházhoz való csatlakozásukról döntött. A felvidéki részegyház korábban részt vett ugyan az együttműködésben, de a szlovák ajkú egyháztagokra tekintettel nem írta alá az alkotmányt, ugyanakkor keresték annak a módját, hogyan történhetne meg a csatlakozás úgy, hogy a körülbelül 13-14 százaléknyi szlovák egyháztagság érdekei se sérüljenek. Zsinatukon döntés született az egyház „fenntartással való csatlakozásáról az azonos kálvinista hiten és hitvallásokon, történelmi múlton és liturgiai nyelven alapuló, regionális, határon átnyúló egyházi közösséghez, szavatolva és védve a szlovák reformátusok jogait.” A szlovák nyelvű reformátusság képviselőinek álláspontja szerint a Magyar Református Egyház kapcsán túlzottan előtérbe kerül a magyar identitás vállalása, ezért a csatlakozást így sem támogatták, 2011. június 21-én azonban a Generális Konvent temesvári ülése keretében sor került a csatlakozási dokumentumok ünnepélyes aláírására.

A Generális Konvent Elnökségének ezt követő nyilatkozata úgy fogalmaz, hogy a Szlovákiai Református Keresztyén Egyház csatlakozásával teljesülhet az egységesült egyház egyik célkitűzése, miszerint „magyar és szlovák reformátusok Krisztust követve, együtt, egy test

tagjaiként tekinthetünk a jövőbe". Mint írják, „a Kárpát-medencei református közösség sajátos felelőssége a térség nemzetei közötti párbeszéd és megbékélés munkálása".

Belső megosztottságuk miatt nem csatlakozhattak a Magyar Református Egyház közösségéhez 2009-ben a horvátországi reformátusok. Az elfogadott Közös Alkotmány függelékében a képviselői helyek számának felosztását meghatározó rendelkezések között ugyan nevesítve szerepeltek már akkor is, de azzal a lábjegyzettel, hogy „a Horvátországi Református Egyház csatlakozásáig ezek a helyek a Dunamelléki Református Egyházkerületet illetik meg". A 2011 tavaszán lezajlott tisztújítások azonban fordulatot hoztak a Kárpát-medencei reformátussághoz fűződő kapcsolatok terén, így 2012 tavaszán a Generális Konvent elnökségi ülése már tárgyalta a Horvátországi Református Keresztény Kálvini Egyház csatlakozási kérelmét. „Számunkra óriási jelentőséggel bírna felvételünk az egységes magyar református közösségbe a békesség helyreállításában, mely térségünkben a háború után bizonyos öns érdekek miatt ugyancsak megingott" – fogalmaz a dokumentum.

Az elnökség korábbi döntését fenntartva – miszerint a horvátországi reformátusság csatlakozása csak a belső egység helyreállítását követően válik lehetővé – a teljes jogú csatlakozást ekkor még nem támogatta, ugyanakkor megfigyelőként várta az egyházat az egységes magyar református közösségbe. Az elnökség ezt az álláspontját 2012. november 20-i parajdi ülésén vizsgálta felül és támogatásáról biztosította az egyház csatlakozási folyamatának megkezdését, ennek előfeltételeként a közös alkotmány előzetes ratifikációját megjelölve, ami 2013. március 4-én meg is történt. Négy évvel korábbi megalakulása óta ezután a Közös Zsinat 2013. június 28-i ülésén második alkalommal bővíthetett – és teljesebbé is – az együttműködő egyházak közössége.

Az együttműködés keretei

A Magyar Református Egyház alkotmányozó és törvényhozó testülete a Közös Zsinat, képviseleti testülete pedig a Generális Konvent.

A Generális Konvent 2004 nyarától működik a Kárpát-medencei magyar református egyházak, egyházkerületek és egyházmegyék mindenkori törvényesen megválasztott hivatalban lévő elnökségeinek tanácskozó és javaslattevő testületként. Megalakulásakor megfogalmazott célkitűzései közt egyebek mellett szerepel egymás kölcsönös tájékoztatása, az egységes és egyeztetett érdekképviselet a nemzetközi egyházi szervezetekben, az egymás iránti testvéri szolidaritás határozottabb gyakorlása, az egységes liturgia és jogalkotás kérdése, valamint a lelkipásztor- és teológusképzés – az egyháztestek saját hagyományait figyelembe vevő – szervezeti és tartalmi egységesítése. Fő feladata a Magyar Református Egyház alkotmánya szerint a közös törvények előkészítése, a közös ügyek koordinálása és az egység munkálása.

A Generális Konvent tanácskozásainak azóta két formája van: évente egyszer ül össze a Generális Konvent közgyűlése, ennél gyakrabban találkozik az elnökség – az egyházkerületek püspökei és főgondnokai – aktuális kérdések megvitatására. A közös munka koordinálására több szakbizottság is alakult.

A közös alkotmány megfogalmazása szerint az egység kiterjed mindazon kérdésekre, amelyet az alkotmány, vagy az országos egyházak felhatalmazása közös szabályozás alá von. A részegyházak továbbra is megtartják önállóságukat és függetlenségüket belső szervezeti rendszerük kialakításában. Önállóak választási rendszerükben, egyházkormányzati tevékenységükben, a szolgálai ágak belső szabályozásában, az egyházfegyelmében és a

gazdálkodásban. Együttműködnek viszont a jogalkotásban, a közös képviselő területén, az ökumenikus és más külső kapcsolatok kialakításában és szervezésében, a szeretetszolgálatban, a misszió, sajtó, a kommunikáció, az oktatás, az ifjúsági munka, az informatika területén, valamint a nyugdíjügyek intézésében.